

Stichting Projecten Zuid-Afrika (SPZA)
Librijestee 105, 3011 HN Rotterdam NL
Fax. NL 084-7352214. Fax. ZA 086-5122860
info@spza.org | www.spza.org
KvK 30164717 | ANBI | CBF Certificaat KGD
Transparantprijs 2008 +2011+2012
3e plaats Trouw Goede Doelen Top 50 2011+2012
TRIADOS Bank 39-04-37-603
IBAN: NL51 TRIO 0390 437603
BIC/SWIFT: TRIONL2U

ONTSTAANGESCHIEDENIS van Stichting Projecten Zuid-Afrika

Township tour

Het begon allemaal met een township tour in 1997 waar de enorme verschillen tussen rijk en arm in Zuid-Afrika schril aan het licht traden. Van de euforie over de geslaagde verkiezingen in 1994 en het idealisme rond een ware 'rainbow nation' was in de krottenwijken weinig te bespeuren. Tal van gesprekken leidden tot het inzicht dat er grote nood was aan buitenschoolse opvang en dat hier kansen lagen om concreet iets te doen. Computerles en naschoolse activiteiten waren de eerste projecten.

Een gouden greep

Het eerste grote project was een holiday school gedurende zes weken zomervakantie. Daarvoor werden op initiatief van Thamsanqa Salukazana met succes de eerste jonge vrijwilligers geworven. Een gouden greep. Meer over Thamsanqa (Tamy) is te lezen in het voorwoord van het boekje over het Holiday Schools Model.

Nelson Mandela Children's Fund

De holiday school was het eerste project waarvoor fondsen werden geworven.

Dat het Nelson Mandela Children's Fund in Zuid-Afrika 10.000 Rand toezegde voor een plan dat slechts één A4-tje vulde was voor het organisatiecomité een geweldige opsteker. Voor het overige was er van de Zuid-Afrikaanse gemeenschap buiten het township bitter weinig steun.

Nederlandse zusterorganisatie

In Nederland breidde de kring van sympathisanten, vrijwilligers en donateurs zich snel uit. Het gevoel dat het beter zou zijn de zaak te formaliseren leidde in 2000 tot de oprichting van een stichting.

De oprichting van wat uiteindelijk Stichting Projecten Zuid-Afrika zou gaan heten, heeft wel een bijzondere aanloop gehad.

Een net gestarte Zuid-Afrikaanse NGO, Hermanus Rainbow Trust, benaderde in 1999 buitenlandse particulieren voor steun. Een van hen, een Duitse particulier, lanceerde het idee van 'zusterorganisaties' die in Europa in eigen land fondsen zouden werven voor de Zuid-Afrikaanse NGO.

Zo werd op 17 april 2000 de Stichting Hermanus Rainbow Trust Nederland opgericht.

Doel van deze Stichting was om "in nauw overleg met de zusterstichting in Zuid-Afrika projecten te identificeren en daarvoor fondsen te werven".

Cultuurverschillen

Er rezen echter al snel problemen die voortvloeiden uit cultuurverschillen die voor een deel verklaard konden worden uit Zuid-Afrika's lange geschiedenis als politiestaat.

De belangrijkste problemen die de Nederlandse organisatie signaleerde waren dat de Zuid-Afrikaanse NGO geen duidelijke keuzes maakte qua doelgroep en activiteiten. Verder ontbrak de focus op empowerment van (vertegenwoordigers van) de verschillende doelgroepen.

En last but not least was er geen sprake van transparantie. Belangrijke informatie werd niet gedeeld, noch intern met het bestuur, noch extern met donoren. De opstelling was 'trust me', terwijl we in Nederland al in de 'tell me' fase zaten en op weg waren naar 'show me'.

Het gebrek aan openheid en enig besef van het belang ervan werd het belangrijkste breekpunt. De Zuid-Afrikaanse zuster gedroeg zich als een autoritaire moeder die geen inspraak, laat staan tegenspraak dulde.

De Nederlandse zuster stelde vast dat ze haar donateurs en donororganisaties niet goed kon uitleggen wat er precies met het geld was gebeurd, anders dan wat ze uit de jaarrekening en het 'chairman's report' kon destilleren. Er waren weliswaar geen vermoedens van malversaties, maar het verhaal ontbrak.

Verder onder een nieuwe naam

Toen krap een jaar na de start van de Nederlandse zusterorganisatie besloten werd om de samenwerking te staken rees de vraag: wat nu?

Omdat er inmiddels een netwerk was ontstaan zowel in Nederland als in Zuid-Afrika en omdat de ongelijkheid en de armoede schrijnend was, werd besloten om door te gaan. Echter, met gewijzigde statuten en onder een andere naam. En een eigen aanpak.

In 2002 werd de Zuid-Afrikaanse zusterorganisatie als enig beneficiënt vervangen door een duidelijk omschreven doelgroep. De naam Hermanus Rainbow Trust Nederland werd vervangen door Stichting Projecten Zuid-Afrika. De nieuwe stichting heeft sindsdien een netwerk van partnerorganisaties (kleine lokale NGO's) opgebouwd waarmee wordt samengewerkt. Een aantal van hen heeft het Holiday Schools model geadopteerd en verbeterd.

De stichting heeft een duidelijke 'core business': het faciliteren van (toegang tot) kwaliteitsonderwijs.

Met 'empowerment' (capaciteitsopbouw) als speerpunt.

Met 'transparantie' hoog in het vaandel.

ANBI, CBF, Transparantprijs

Al snel volgde erkenning door de belastingdienst (ANBI-verklaring) en enkele jaren later door het CBF (Verklaring van geen Bezwaar, later Certificaat voor Kleine Goede Doelen en nu een universeel CBF keurmerk dat voor alle goedgekeurde goede doelen identiek is. De CBF bijdrage is afhankelijk van de jaarlijkse inkomsten).

Wat begon als een typisch spontaan particulier initiatief (PI) groeide uit tot een kleine professionele organisatie die met ruim 20 partnerorganisaties in Zuid-Afrika samenwerkt. Getrouwe rapportage, evaluatie en financiële verantwoording wekt bij donateurs en donororganisaties vertrouwen en levert complimenten en erkenning op. De SPZA scoort goed bij de Transparantprijs (driemaal winnaar categorie kleine organisaties) en in de Trouw Goede Doelen Top 50 (tweemaal top 5).

Rolmodel

Ook bij de doelgroep - kinderen en jongeren in townships - hebben we de afgelopen jaren dingen zien veranderen. Jongeren werden rolmodel en ontwikkelden zich tot zelfbewuste volwassenen. Kinderen maakten als vanzelf de overstap van holiday school-kind naar holiday school-vrijwilliger. Een van de mooiste complimenten kwam van een ex-holiday school vrijwilliger die we opeens na jaren weer tegen het lijf liepen: "You gave me skills, I use them every day."